

Central-Kreditforeningen.

Af

A. Hein.

I sine »Børsbetragtninger« i Nationaløkonomisk Tidsskrifts sidste Hefte udtaler Hr. Professor W. Scharling i Forbigaaende, at Bestræbelserne for at gøre vore Kreditforeningsobligationer »exportfahige« tilsigte »at anvende selve de Forhold, der har medvirket til at fremkalde Øjeblikkets Vanskeligheder, som Middel herimod«. Dette uden nærmere Motivering fremsatte Angreb paa mit Forslag om Kreditforeningernes Sammenslutning i en Central-Kreditforening, kan jeg ikke lade staa uimodsagt, naar det fremkommer fra en saa anset Forfatter. Jeg beder derfor om Tilladelse til strax i al Korthed at paapege det Misvisende i Professorens Bemærkning.

Professor Scharling fremhæver selv, her ligesom i 1897, endog gentagne Gange, at Vanskelighederne skyldes Mangel af disponibel Kapital. Det er tilstrækkeligt erkendt, at Danmark ingenlunde er et fattigt Land, tværtimod ejer vi forholdsvis større Kapital end de allerfleste andre Lande; men tildels fordi denne Kapital er saa jævnt fordelt, at der kun

findes meget faa Stor-Kapitalister, og paa Grund af den i en Aarrække stedfundne meget stærke økonomiske Udvikling, er vor Kapital stærkere bunden end andetsteds. Derfor savne vi disponibel Kapital. Denne Mangel kan kun afhjælpes paa en af 2 Maader: enten maa vi meget stærkt begrænse eller endog helt standse denne økonomiske Udvikling og saaledes spare paa den tilstedeværende disponible Kapital, eller ogsaa maa vi søge at skaffe os forøget disponibel Kapital.

Det er rigtigt, at vi har bundet store Kapitaler i Havne- og Jernbane-Anlæg, i nye industrielle Anlæg, i Landbrugets Udvikling, i Anskaffelse af Skibe (paa Grund af Tolden væsentlig ved Køb i Udlandet) m. v., men det tør neppe modsiges, at denne Anvendelse af vor Kapital i alt Væsentligt har været sund og vil give et økonomisk tilfredsstillende Udbytte for selve Samfundet. Skal nu dette standse? Ja hvis vi derved komme til at savne den til al økonomisk Virksomhed fornødne Driftskapital, saa vil det være nødvendigt, hvis der ikke skal hidføres endnu værre og uovervindelige Vanskeligheder. Men hvis vi kan tilvejebringe den til en fortsat sund og fordelagtig økonomisk Udvikling fornødne disponible Kapital, saa vil det for Samfundet som for den enkelte Forretningsmand være fuldt forsvarligt yderligere at udvikle Produktionsmidlerne, hvorved Evnen til Amortisation af den anbragte Kapital yderligere forøges.

I 1897 paaviste Professor Scharling fuldkommen rigtigt, hvorledes Renten her hjemme til Stadighed er væsentlig højere end i Udlandet, og han henstiller

det som et Spørgsmaal, om det er heldigt, naar vi paa billige Vilkaar skaffe os en Del af Udlandets rigelige disponible Kapital. Men naar han i alt Fald til en vis Grad ikke tør modsige dette, saa maa han ubetinget indrømme, at det er fordelagtigere, at skaffe sig den udenlandske Kapital paa billige Vilkaar end paa dyre, og det er jo alene hertil Forslaget om at gøre vore Obligationer »exportfähige« sigter. — Savner vi disponibel Kapital, maa vi enten undvære den, eller ogsaa maa vi skaffe os den, og i saa Fald selvfølgelig helst saa billigt som muligt. Og det maa vel betænkes, at der er Forskel paa at »leve af Gæld« og at optage et Forretningslaan, der f. Ex. forrentes og amortiseres med 4 pCt., men giver et Udbytte af 6 pCt.

Professor, Dr. Will. Scharling bemærker i Anledning af ovenstaaende Linjer:

Det er en Fejltagelse, naar Direktør Hein mener, at jeg har angrebet hans Forslag om Kreditforeningernes Sammenslutning i en Central-Kreditforening. Man kan finde det glædeligt eller mindre glædeligt, at vore Kreditforeningsobligationer i stort Omfang gaa over paa udenlandske Hænder og at derved i Virkeligheden en Del af Ejendomsretten til vore faste Ejendomme gaar over til Udlændinge, vel navnlig Tyskere, — og det tilmed den sikreste og bedste Del, medens kun den usikre Top forbliver paa danske Hænder —; men der er naturligvis Intet at sige derimod, at Kreditforeningerne bestræbe sig for at finde saa stort og godt et Marked for deres Obli-

gationer, som muligt, og søge at afhænde dem saa fordelagtigt som muligt, og at de vælge de dertil bedst egnede Midler. Men min Udtalelse gjaldt — som det formentlig maa kunne forstaas af Sammenhængen — Bestræbelserne for ved kunstige Midler, særlig ved en Statsgaranti under den ene eller den anden Form, at fremskynde og forstørre en Bevægelse, som maaske er uundgaaelig, men som ganske sikkert har sine meget betænkelige Sider.

Det tør heller ikke overses, at denne Bevægelse kun er et første Skridt og let fører betydeligt videre, end det fra nogen Side ønskes. Tyskerne ere ikke dummere end andre Mennesker, og de ville snart finde, at det er mindre fordelagtigt at give Forretningslaan, der t. Ex. forrentes og amortiseres med 4 pCt., men giver et Udbytte af 6 pCt., end at forskaffe sig Andel i dette gode Udbytte — eller endog føre den gode Forretning over paa sine Hænder. Det siges allerede nu at være Tilfældet — maaske mere end man aner —, at forskellige baade industrielle og kommercielle Forretninger delvis drives for tysk Regning og at det gode Udbytte deraf saa langt fra er et Plus i vor Faveur, at det tvært imod bliver et yderligere Minus i vor »Handelsbalance«. Har ikke i sin Tid selv en dansk Indenrigsminister med sørgelig Kortsynethed hjulpet med til at bringe Granitbrudene paa Bornholm med tilhørende Havneanlæg over paa tyske Hænder, saa at det nu endog, som der for nylig offentligt er klaget over, er bleven nødvendigt at benytte et tysk Firmas Medhjælp til at rejse et dansk Nationalmonument af dansk Granit?

Direktør Hein fremhæver, at Mangelen paa disponibel Kapital kun kan afhjælpes paa en af to Maader: enten maa vi stærkt begrænse eller endog standse den hidtidige økonomiske Udvikling, »eller ogsaa maa vi søge at skaffe os forøget disponibel Kapital«. Det Sidste er rigtigt; men dersom der herved, som det synes, er underforstaaet: »fra Udlandet«, saa maa det hævdes, at der er et tredje Alternativ, nemlig at opmuntre til Dannelsen af indenlandsk disponibel Kapital. Men det er netop dette, man i de senere Aar har ikke blot forsømt, men direkte modarbejdet. Ved Rentekonverteringer og Rente-nedsættelser har man gjort, hvad man kunde, og arbejder yderligere i samme Retning ved Forslag om Kapital- og Formuebeskatning — for at modvirke Tilbøjeligheden til at opspare Kapital til Disposition for dansk Forretningsvirksomhed. Intet Under, at det da omsider skorter paa Udbud af saadan Kapital.

— En Indsender i »Politiken« har i Anledning af min Artikel gjort gældende, at det dog altid har været en Fordel for Mangfoldige, at de ved Rentekonverteringerne have opnaaet en Besparelse af $\frac{1}{2}$ pCt. af flere hundrede Millioner. Dette har jeg ingenlunde overset; jeg nævner det selv udtrykkeligt. Men hvad Andre, ogsaa den ærede Indsender, ganske overse, det er, at der til denne Fordel for Nogle svarer et akkurat lige saa stort Tab for Andre, saa at Samfundet visselig ikke er blevet rigere derved. Tvært imod paastaar jeg med Bestemthed, at Tabene føles langt stærkere af Kreditorerne, end Fordelen af Debitorerne. Det er for en Enke, der kun har

Renten af 20,000 Kr. i Obligationer at leve af, langt føleligere at faa sin aarlige Indkomst reduceret fra 800 til 700 Kr., end det er for en Landejendomsbesidder eller en københavnsk Husejer paa en Gæld af 20,000 Kr. at vinde en Rentebesparelse af 100 Kr. Og Fordelen for denne sidste bliver saa meget mindre, naar man samtidigt netop ved denne Operation slagter den Høne, der har lagt Guldæggene, d. v. s. tilintetgør den Sparsommelighed, der har bragt disse Tusinder af smaa Kapitalister til selvfornegtende at lægge Krone paa Krone — til Disposition for dem, der behøve disponibel Kapital.
